

ХРОНІКА

У ВОГНЯНОМУ КІЛЬЦІ

ОБОРОНА ЛУГАНСЬКОГО АЕРОПОРТУ

Харків
«Фоліо»
2018

Короткий огляд подій

Події в Луганську взимку-навесні 2013—2014 року відбувалися за тією ж схемою, що і в більшості міст Луганщини та Донеччини у цей період. Самобутніми на цих теренах були лише місцеві Євромайдани, а проросійський рух усюди на сході України розгортався за єдиним сценарієм.

Наприкінці листопада 2013 року небайдужі луганчани почали організовувати у центрі міста акції на підтримку Євромайдану в Києві. Згодом акції проходили вже на підтримку єдності України, до них долучалося дедалі більше людей — у місті формувався проукраїнський рух. Паралельно у місті активізувалися й проросійські сили. Від початку березня, одночасно із загостренням ситуації в Донецьку та Харкові, до Луганська почали завозити молодиків із сусідніх областей Російської Федерації. Відтоді під час мітингів траплялися сутички — за повної бездіяльності міліціонерів 9 березня 2014 року проукраїнські активісти вперше отримали ушкодження.

6 квітня у Луганську бойовики захопили обласне управління СБУ. Після подій у Криму й активізації проросійських сил у східних областях дедалі реальнішою ставала загроза повномасштабного вторгнення Російської Федерації на материкову частину України, тож у східному напрямку вирушили підрозділи ЗС України. 8 квітня до міжнародного аеропорту «Луганськ» увійшли львівські десантники — 2-га рота 1-го батальйону 80-ї окремої аеромобільної бригади (з 2015 року — 80-та окрема десантно-штурмова бригада). Спочатку завданням військовослужбовців було взяти цей

важливий інфраструктурний об'єкт під охорону, але із загостренням ситуації їхня місія перетворилася на повноцінну оборону. Місцеві активісти одразу відреагували на прибуття військових і почали збирати й відвозити допомогу в аеропорт та в інші місця розташування армійців на Луганщині. Так зародився волонтерський рух, що дуже швидко набрав величезних обертів у масштабах усієї країни.

13 квітня в. о. Президента України Олександр Турчинов офіційно оголосив про початок антитерористичної операції на Донбасі. Але протидія підготовленій росіянами спецоперації була занадто слабка, крім того, більшість силовиків Луганської області перейшла на бік ворога. 29 квітня Луганськ фактично було окуповано — терористи остаточно захопили обласну державну адміністрацію та інші адміністративні будівлі. На початку травня російські найманці здійснювали безрезультатні спроби захопити й аеропорт, пропонуючи військовим здатися. Невдовзі після цього почалися перші обстріли летовища.

4 травня до аеропорту на підкріплення прибув підрозділ дніпропетровської 25-ї окремої повітряно-десантної бригади, а 6 червня — сапери та мінометники 1-ї окремої танкової бригади з Чернігівщини.

11 травня у більшості населених пунктів Луганщини та Донеччини відбувся «референдум» про самовизначення самопроголошених «народних республік». 18 травня було захоплено будівлю обласного управління МВС, і з цього моменту українська влада остаточно втратила контроль над тим, що відбувалося в обласному центрі. Частина проукраїнських активістів була змушена покинути місто, інші ж перейшли у підпілля, продовжуючи підтримувати військових.

У ніч проти 14 червня сталася одна з найтрагічніших подій російсько-української війни: у небі над Луганським аеропортом терористи збили військово-транспортний літак Іл-76. На борту перебували 40 військовослужбовців 25-ї окремої повітряно-десантної бригади та 9 членів екіпажу, всі вони загинули. Після цього в аеропорту більше не приземлився жоден літак. Водночас були відрізані усі наземні шляхи

до летовища — його оборонці опинилися у повному оточенні. Продовольство та боєприпаси доставлялися повітряним шляхом. Ворожі обстріли щодня ставали дедалі інтенсивнішими.

Лише 13 липня до заблокованого аеропорту із великими зусиллями та ціною втрат прорвалися частини 80-ї ОАЕМБр, 1-ї ОТБр, 128-ї окремої гірсько-піхотної бригади із Закарпаття та 8-го окремого полку спецпризначення із Хмельницького. Проте після цього кільце навколо аеропорту замкнулося знову. І тільки після звільнення селища Георгіївка 21 липня та міста Лутугине 27 липня було пробито «дорогу життя» зі Щастя до аеропорту. В обох операціях разом із регулярними військами брали участь добровольці 24-го батальйону територіальної оборони «Айдар» (з вересня 2014 року — 24-й окремий штурмовий батальйон «Айдар»). Відтак під постійними обстрілами до аеропорту потягнулися колони із забезпеченням, які конвоювали бійці 3-го батальйону територіальної оборони «Воля» зі Львівщини.

На початок серпня у зоні проведення АТО спостерігалася значна перевага ЗСУ — чи не щодня звільнялися все нові й нові території по всій лінії фронту. Луганськ тим часом був майже повністю оточений українськими військами. Останньою «артерією», якою заблоковані в Луганську бойовики отримували постачання з Росії, лишалася траса М04 Знам'янка — Ізварине (так звана «краснодонська траса»). Щоб перервати цей зв'язок, 13 серпня українські військові здійснили комплексну операцію — штурм і зачистку прилеглих селищ Новосвітлівка та Хрящувате з одночасним установленням контролю над стратегічно важливою висотою у селі Красне. Протягом двох тижнів бійці 80-ї ОАЕМБр, батальйону «Айдар», 1-ї ОТБр та 24-ї окремої механізованої бригади зі Львівщини під нищівними ворожими обстрілами героїчно утримували ці населені пункти.

Російське військове керівництво, передчуваючи знищення своїх маріонеткових «республік», вирішило йти ва-банк. Місцеві колаборанти разом із російськими найманцями не могли стримати натиск української армії, тож із 20-х чисел серпня на Луганщину і Донеччину почали масово заходити

Підрозділи, які брали участь в обороні ЛАПу та прилеглих населених пунктів

регулярні російські війська. 20 серпня під Георгіївкою відбувся перший бій із 76-ю десантно-штурмовою дивізією (Псковською дивізією). Росіянам протистояли підрозділи 24-ї ОМБр, 8-го ОПСП та добровольчого батальйону патрульної служби міліції особливого призначення «Шторм» з м. Одеса за підтримки вертольотів 7-го окремого полку армійської авіації зі Львівщини (з 2016 р. — 12-та окрема бригада армійської авіації). Після цього боезіткнення сумнівів уже не залишалося — Росія здійснила інтервенцію на територію Східної України.

Далі ворог удався до підступних хитрощів — 22 серпня на Луганщину вдерся перший «гуманітарний конвой». Знищити колони під білими прапорами українські підрозділи не могли — це спричинило б великий дипломатичний скандал і надало б ласий інформаційний привід для російської пропаганди. Так бойовики отримали значне підкріплення та активізувалися на різних ділянках фронту. Українські війсь-

ка поступово втрачали контроль над територіями. 27 серпня було ухвалено рішення виводити українські підрозділи з Новосвітлівки та Хрящуватого — селища були майже стерті з лиця землі, подальше їхнє утримання стало неможливим.

В останні дні серпня ворог безжалюбно гатив по Луганському аеропорту з боку Луганська, Краснодона, а також безпосередньо з території РФ. 31 серпня відбувся масований штурм летовища: супротивник оточив українських воїнів півкільцем, незабаром по злітній смузі вже їздили ворожі танки. У бійців не залишалося ані боєприпасів, ані гідного укриття — постріл із важкого самохідного міномета калібру 240-мм «Тюльпан» пошкодив протиядерний бункер, де переховувалися від обстрілів захисники летовища. Вибух був настільки потужним, що в бункері тріснула стіна. Надвечір начальник штабу 80-ї ОАЕМБр А. Ковальчук ухвалив важке і несподіване для ворога рішення...

Історія оборони Луганського аеропорту може багато чому навчити. Це історія про незламність духу у ворожому оточенні, про втрати і самопожертву, про самовідданість і взаємодопомогу армії та народу, якому вона служить.

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА: ПОЧАТОК З НОВОЇ СТОРІНКИ

Протягом 18—21 лютого 2014 року під час масових протестів у Києві загинуло більше сотні людей. Найчорнішим днем української Революції гідності стало 20 лютого 2014 року, коли просто у центрі столиці невідомі снайпери впритул розстріляли беззбройних протестувальників. Шок від кількості жертв та масштабу події не можна було порівняти ні з чим у новітній історії України. Але оговтатися після розстрілу майданівців нашої країни не дозволили.

25 лютого з'явилися тривожні відомості, що парламент Автономної Республіки Крим планує провести позачерго-